

4
Rabbi Yom-Tob ben Abraham Ishbili

חידושי הריטב"א

לרבינו יום טוב ב"ר אברהם אלאשבילי

מסכת סוכה

יו"ל על-פי כתבי-יד ודפוסים ראשונים

בצירוף מבוא, ציוני מקורות,

מקבילות, הערות ובאורים

כא ת

הרב אליהו ליכטנשטיין

הוצאת מוסד הרב קוק - ירושלים

כן מאי קמ"ל פשיטא, ותו דדומיא דפירש ע"ג הקינוף קתני דמיירי בשצלתה מרובה מחמתה. ורבינו ז"ל מפרש⁸⁰⁸ פירש עליה סדין מפני החמה כדי שתהא נכשרת ע"י הסדין כי בתחלה היתה צלתה מרובה מחמתה, ואם תגיענה החמה תתייבש ותהיה חמתה מרובה מצלתה, ונמצא קיומה והכשרה ע"י הסדין שאינו מניחה להתייבש.

וכן תחתיה מפני הנשר היינו שלא יפלו העלין ותהא חמתה מרובה מצלתה. ול"ג האי שיטתא דיליה⁸⁰⁷ לאו ראייה היא כדבעינן למימר לקמן⁸⁰², דמתני' דהכא כפשטה כדפירש"י⁸⁰⁸ שהיתה הסוכה צלתה מרובה מחמתה, ופירש עליה סדין כדי שלא תכנס בה חמה כלל פסולה משום סוכה שתחת האילן⁸⁰⁹, ואע"ג דבלא סיוע סדין הויא לעולם צלתה מרובה מחמתה, דומיא דפירש ע"ג הקינוף דקתני בהדה, שצל הסדין מבטל סכך הסוכה. **ל**

אבל פירש⁸¹⁰ הוא ע"ג נקלימי המטה. אוקימנא⁸¹¹ בדלא גבוהה עשרה דלא חשיבי⁸¹² כלל, אבל קינוף דקביע חשיב אהל עראי מיהת⁸¹³, ואתי אהל עראי דקינוף ומבטל אהל עראי דסוכה.

גמ' אמר רב הכדא ל"ש אלא מפני הנשר אבל לנאותה כשרה. שפיר אתיא לפי ר"ת ז"ל דלנאותה דלא מסייע בקיום הצל כשרה. וז"פירושא דידן נמי אתיא שפיר, דכל לנאותה

טומאה. 809 ופסול סוכה שתחת האילן כתב רבנו במתני' לעיל ט, ב דפסולה משום בסוכה תשבו ולא בסוכה שתחת האילן, ומבואר בדברי רבנו דלא כהמהרש"א ואחיו דס"ל דמתני' דידן דפירש עליה סדין אינה פסולה משום סוכה שתחת האילן כיון שאינה גבוהה עשרה, דס"ל למהרש"א ואחיו דכמו דבסוכה שתחת סוכה בעינן שהעליונה תהיה גבוהה עשרה ה"נ בסוכה שתחת האילן ובסוכה שתחת הבית (ועי' בספר העיטור שמסתפק בזה). ומדברי רבנו מבואר דהלוק דין סוכה שתחת סוכה מדין סוכה שתחת האילן, דבסוכה שתחת סוכה אם אין לעליונה שם סוכה, חשיב סכך דילה כסכך התחתונה וכשירה הסוכה, משא"כ אם סכך העליונה הוא סכך פסול א"כ לא חשיב כסכך התחתונה ולכן הוי סוכה שתחת האילן ופסולה, ואף דלא גבוהה עשרה, ודלא כהמהרש"א, וכמש"כ בדברי רבנו כן מבואר ג"כ בתוס' כ"י. 810 צ"ל פורש. וראה דק"ס. 811 לקמן בע"ב. 812 בכ"י: דלא חשיב גבוה כלל. 813 אף דלא גבוה

משום סוכה שתחת סוכה דלמא בטפח גמי לה לעליונה, כאהל טומאה כדברי רב הונא, או עשרה טפחים בעינן כהכשרא כדברי שמואל, הלכך ההוא לחוד והא דהכא לחוד, ובההיא דהתם קי"ל כותייהו משום דר"נ דפליג עלייהו יתידאה הוא⁸⁰⁹, ובהא דהכא קי"ל כשמואל⁸⁰⁸ מטעמא דאמרן.

7 ← מתני' פירש עליה סדין מפני החמה או תחתיה

מפני הנשר פסולה. דעת רבינו⁸⁰¹ ז"ל דסוכה שהיא מסוככת כהלכתא שוב אינה נפסלת אפילו משום סוכה שתחת האילן, ומוכח לה מהא דתנן בסמוך⁸⁰² הדלה עליה את הגפן וכו', כדבעינן לפרושי בדוכתה⁸⁰², וכי קתני לעיל⁸⁰³ העושה סוכתו תחת האילן פסולה בשקדם האילן לסוכה, ובוה הפרזי רבינו ז"ל על מדתו [יותר] ממדת רבינו זרחיה ז"ל, דלדידיה נהי דסוכה כשרה לא מיפסלא בתר הכי משום צירוף אילן שחמתו מרובה מצלתו, אי הוי צלתו מרובה מחמתו פסיל לה ואף ע"פ שקדמה לו⁸⁰⁴, אבל לרבינו ז"ל אפילו אילן שצלתו מרובה מחמתו לא פסיל לה משום סוכה שתחת האילן נמי. וקשיא עליה הא דתנן הכא שאם פירש עליה סדין מפני החמה, אף ע"ג דבלאו הכי הויא צלתה מרובה מחמתה וקדמה לסדין פסולה, דאתי סדין שהוא סכך פסול ומבטל לסכך כשר, וליכא למימר דמתני' בשחמתה מרובה מצלתה איירי⁸⁰⁵, דאם

בכ"י ובר"ן, ובנדפס: ופסלי. 799 עי' השגות הראב"ד על בפה"מ. 800 וכן פסקו הרא"ה והראב"ד בהשגותיו על בעה"מ והרי"צ גיאת ח"א ע' פב, והרמב"ם פ"ה בסוכה הכ"ב ובהשגות הראב"ד שם, והרמב"ן במלחמות והר"ן והרא"ש וצורר החיים ע' צח, והריא"ז בפסקיו ה"ב ג. וכדעת בעה"מ פסקו ג"כ הראב"ה סי' תריד והעיטור. 801 צ"ל רבנו יעקב, וכן לקמן, (הוא רבנו תם) וכ"כ רבנו בשמו לקמן יא, א. 802 יא, א. 803 ט, ב. 804 כן כתב בעה"מ בפירוש. 805 כן פי' בהשגות הגאונים הביאום התוס' כאן ד"ה פירש, ועי' תשו' הגאונים שערי תשובה סי' שכא היבאה באוצר הגאונים כאן. (וכדברי רבנו להלן כתב ג"כ הר"ן). 806 כן מפרש ר"ת בתוס' ד"ה פירש. 807 חסר כאן: "וראיתו". 808 גם השבלי הלקט סי' שלב כתב דנראה יותר כפירש"י ומטעם אחר עיי"ש, ואף הרי"צ גיאת ח"א ע' פב פירש דאיירי בסוכה שצילתה מרובה מחמתה, אלא שכתב הטעם דפסולה משום "שנראה" כמסכך בדבר המקבל

קד
תא
בא
יבן
ימי
נפי
מר
ג"י
זה:
ים
אי
רב
בה
נה,
ים
זום
ים
ל
ד'
רב
זא
גין
לכ,
יין
כה
נה
רי
ז'
ה.
כה
יבן
יכ
גן
בל
יב
י'
יכ
על
ית
ב.
א
ין
על
וי
על
נו
בל
ה'

העשויה כמין צריך דלא הוא אהל עראי⁸⁸⁰. ואפשר שרבינו אלפסי ז"ל שלא פי' כלום בנקליטין והביא משנתינו כפ"טה, מפני שחתם בנקליטין אינן גבוהין עשרה ולפיכך כשרים, ובקינופות פסולה אע"ג דלא גביהי עשרה כדאמרן, כנ"ל לפי שיטתו של מורי נר"ו שלמדתי לפניו.

מותר הישן בכילה ערום לא יוציא ראשו כו' התם דגבוה עשרה. פי' דהשתא השיבא אהל כיון שיש לה גג וגבוה עשרה, והוי כיושב בבית ערום, אבל בדלא גבוה עשרה לא הוי אהל אלא מלבוש, והאי מתני⁸⁸¹ דאמרה מוציא ראשו הוץ לכילה משמע דס"ל דלבו רואה את הערוה מותר, ופלוגתא היא בפרק מי שמתו⁸⁸².

[יא, א] איכא נוסחי דגרסי ובית⁸⁸³ אע"פ שאינה גבוה עשרה כיון דקביע אהל הוא. והא פשיטא טובא ואינן בנוסחאות ישנות⁸⁸⁴. ונראה דפירוש דרבנותא הוא דתלו ליה בגמרא, דמשום דמדמי' כילה לבית ואוקימנא בשגבוה עשרה, דלמא הוה ס"ד דבית נמי גבוה עשרה, להכי פירשו לן רבנותא דבית דקביע אע"ג דלא גבוה עשרה חשיב אהל, ואין בו תורת מלבוש לעולם.

דרש רבה בר רב הונא מותר לישן בכילה התנים בכובה⁸⁸⁵ אע"פ שיש לה גג וגבוהה⁸⁸⁶ עשרה, ואמרינן כמאן כר"י לימא הלכה כר"י, אי אמר הלכה כר"י כו'. לכאורה היה נראה כמאן דכיון דפריש תלמודא דרישא דדריש רבה

וראוי. 880 לפימ"כ רבנו כאן יכולים אנו לפרש את הסוגיא דלקמן דמה שאמרו שם שיפועי אהלים לאו כאהלים דמי היינו לענין סוכה, אבל בכל התורה כולה חשיבי כאהלים, ועי' ר"ן לעיל דף ג, ב בדפי הרי"ף שכתב כן בשם התוס', אבל רבנו לעיל ז, ב הולק ע"ז עיי"ש. 881 אין זו משנה, אלא שמואל אמר לה, וכ"כ התוס' דשמואל לא הייש ללבו רואה את הערוה, אך הרא"ה גם כתב: ולא הייש האי תנא, ואלי כוונתם דלפי האוקימתא של הגמ' דברייתא איירי בגבוה עשרה שאו לא יוציא ראשו הוץ לכילה, ומבואר דאכ אינה גבוה עשרה יכול להוציא ראשו הוץ לכילה, א"כ ס"ל להאי תנא דלבו רואה את הערוה מותר. 882 ברכות כה, ב. 883 לפנינו נוסף: נמי. וליתא בכי"מ בדק"ס ובכמה דפויי. 884 וליתא בכי"ב המובא בדק"ס, אלא שהוסיפוהו על הגליון.

בר רב הונא בפירק' כר' יהודה דאלמא כר"י ס"ל דסבר דירת קבע בעינן, ותנאי דסברי דירת קבע בעינן שיטה נינהו⁸⁸⁷. וי"ל דלרווחא דמלתא הוא דשני תלמודא, דאפילו אמרה רבה בר רב הונא כר"י לא יכול למימרא⁸⁸⁸ הלכה כר"י מטעם דמפרש ואזיל, אבל איהו כרבנן אמרה, דאע"ג דסוכה דירת עראי הוא כילת התנים אינה לעולם אפילו אהל עראי משום דלא קביעא, ולא מבטל לסוכה דהויא אהל עראי מיתה⁸⁸⁹, ולית הלכתא כותיה אלא כשמואל דפסיל בשיש לה גג וגבוה עשרה.

→ דמתני' הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת ואת הקיסום⁸⁹⁰ וסיבך על גבן⁸⁹¹ פסולה.

מדקתני הדלה ואת⁸⁹² סכך דייק ר' יעקב⁸⁹³ דדוקא שתחלתה בפיסול דתו לא מכשרה בסכך כשר, אבל תחלתה בכשרות שסכך מתחלה סוכתו בסכך כשר כראוי, אע"פ שהדלה עליה אילן את"כ כשרה, ולא מיפסלה משום סוכה שתחת האילן, דאי לא ליתני סיכך ואת"כ הדלה, וכ"ש הדלה ואת"כ סיכך. והאי דיוקא ליתא אפילו לפום דעתיה דמרן ז"ל, דהא רישא אע"פ בשאין⁸⁹⁴ הסכך הכשר רבה על הפסול⁸⁹⁵ הוא ואין צלתו מרובה מהמתו, וא"כ היכי אפשר דתתכשר כשסיכך ואת"כ הדלה, דהא אינה מסוככת כהלכתה ומצטרף סכך פסול בהדי סכך כשר, ובוה אף הרב ז"ל מודה⁸⁹⁶, וליכא לפרושי דרישא נמי בשסכך מרובה אלא שלא חבטן, דהא ודאי מאי דהדין מתניתין בסיפא היינו רבוי הסכך דקתני בהדיא, דאלו חבטן ממילא

885 לפנינו: מותר לישן בכילה אע"פ. ותיבת „בסוכה" נמצאת גם בכי"מ בכי"ב ובתוס'. 886 לפנינו אע"פ שגבוהה. 887 כמבואר לעיל ז, ב. 888 בכ"י: לא הוה ליה למימרא. במקום: לא יכול למימרא. 889 וכ"כ הרא"ה עיי"ש, ועי' פני יהושע וערוך דגר. 890 כ"ה בכ"י: הקיסום. (ובנ. הקיסור). כג"ל כי"מ וכל הדפוסים הישנים ראה דק"ס. 891 כג"ל כי"ב ועוד, ראה דק"ס. ועי' תוס' יו"ט. 892 רבנו הם הובא גם בר"ן ועי' מש"כ רבנו לעיל ז, א ד"ה פירש וד"ה אמר רב הסדא. 893 נראה שצ"ל שאין. (ובכ"י כשאין). 894 בכ"י: עליה פסול, במקום: על הפסול. ונראה שט"ס הוא. 895 עי' ביאור הגר"א סי' תרכו ס"ק ד שכתב על דברי רבנו וקושייתו אינו מבין ואינו מובן מדוע לא הבין הגאון קושיית רבנו.

6

משמע⁸⁹⁶, וזו אלא ודאי ד קתני הדלה סיכך על גב הדלה עליה עליו פסולה, היה סיכוך נ מהם שקדם, וצריך לזענ כדאיתא בגי

גמרא יתי וכן וצריך לזענ לאחר הכשר מן העשוי, צריך לזענ בעיא⁸⁹⁷, וזו בתרי אנפי גמור דהוי קייץ להו מאליה, ולו כגון חבילי וכגון תקרד סוכה מתביי בביתו, וה' לקמן⁸⁹⁸.

מעיקרא פי מעשה אהו אלא חביל מאי מעש אליבא דב לשם צל, או כסוכת נענוע ולא משום תעי עצים ותי הראשון,

896 עי' כו 897 וכ"כ ז דמתני' הר פנ"י וערוך 899 כג"ל (א) כ"ב

ניתנו על גגו לייבש, ותקרה ניתנה לביתו לדירה, ושתייהן פסולות משום דבעינן סוכה לשם צל ולא לשם דירה כדבעינן בסוכת גנב"ך⁹⁰⁸, הלכך כשמחשב עליהם לסוכה ולצל אי לא עביד בהו מעשה הו"ל סוכה מן העשוי שלא לשם צל וסוכה מכבר, והתורה אמרה תעשה שיהא בה מעשה לשם צל, וזה נכון ומבואר, וגדולים ורבים נשתכחו בזה ולפיכך הוצרכתי לברר כנ"ל.

תלאן ולא פסק ראשי הוטיין שלהם. פירוש תלאן לאו היינו נתינת הוטיין בכנף בלבד, בהוט אחד הכפוף לארבעה שנעשה אח"כ לשמנה, דבהא מאי קפידא איכא כיון דקייץ להו מקמי קשרים, הא איכא עיקר מעשה דקשרים לאהר קציצה, ותעשה קרינא ביה שפיר, דקשרים היינו מעשה יבציצית, אלא לומר שעשה הקשרים קודם שיפסק ראשי כל החוטיין ואח"כ גמר פסיקתם, דהא אפשר למעבד הכי שפיר⁹⁰⁹, נמצא כי כשגמרו הקשרים לא היו הציציות ראויים שלא היו פסוקים, ובפסיקתם הוכשרו, ולא נעשה בה מעשה [אחר] לאהר הקשרים, וכיון דאמר רב שהם כשרים אלמא ס"ל דפסיקתן דקעביד לאכשורינתו זו היא עשייתן.

והא דתני רבי חייא הטיל לשתי קרנות בבה אחת כשרים, היינו שהכניס החוט כפול לד' בשתי קרנות כעין קרן אחד, ואח"כ משכן מן הקרנות וכשנתרחבו בנתיים נעשו שמנה. ואוקימנא דאי קשר ואח"כ פסק שלא גמר פסיקת החוטיין כלם עד שקשר פסולים, דה"ל תעשה ולא מן העשוי, דגמר פסיקתן לאו זהו עשייתן, אבל מתני' דר' חייא כשפסק כל החוטים בנתיים ונעשו שמונה לכאן ושמונה לכאן ואח"כ קשר דכשרות, והא קמ"ל דאע"ג דבשעת נתינת החוטיין לא היה כל כנף עומד לעצמו, ובשניהם ביחד הטיל החוטים, ולא קרינא ביה ונתנו על ציצית הכנף, קמי"מיע לן דלא בעינן כנף מיוחד בפני עצמו ביטעת פתיל, וכי פסיק להו מקמי קשרים היינו כנף ביטעת פתיל. וקו"ל

שצ"ל: הויא. 902 היבה אח"כ ליתא בכ"י.
 903 דאיתא לקמן יב, א. 904 כדלקמן טו, א.
 905 שם ושב. 906 לעיל ט, א. 907 לעיל
 ה ב. 908 כדבואר בדברי רבנו לעיל שם.
 909 דבכה"ג הרי עני הוטים א"צ פסיקה, ומאחד מהם יעשה שמש כדי לעשות את הכריכות, ואח"כ

משמע⁹⁰⁶, והדלה עליה אף כשהבטן נמי משמע. אלא ודאי דהאי דיוקא ליתא⁹⁰⁷, ומתני' תרתי קתני הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת, או סיכך על גבן, כלומר בין שקדם הסכך כדקתני הדלה עליה את הגפן, בין שקדם האילן וסיכך עליו פסולה, ואפילו הבטן בדליכא רובא, ואם היה סיכוך מרובה וחבטן כשרה בשניהם באיזה מהם שקדם, וכן אם קצצן דהו להו תלושין, וצריך לנענע משום תעשה ולא מן העשוי כדאיתא בגמ'.
L

גמרא יתיב רב יוסף קמיה דרב הונא
וקאמר או שקצצן כשרה אמר⁹⁰⁸ רב יצריך לנענע. פי' יצריך שיעשה בה מעשה לאהר הכשרה, דאי לא הויה לה תעשה ולא מן העשוי, דקציצתן אין זו עשייתן, ולפיכך צריך לנענע אותם לשם צל, דלשם חג לא בעיא⁹⁰⁹, וכי אמרי' תעשה ולא מן העשוי היינו בתרי אנפי, דהא כגון הא שתהלתה בפסלות גמור דהוי מחובר ולא חשיבא סוכה כלל, ואי קייץ להו ומתכשרי והויה⁹¹⁰ סוכה נעשית מאליה, ולפיכך צריך מעשה אח"כ⁹¹¹, ואידך כגון חבילי עצים⁹¹² וכיוצא בהם פסולים לסכך, וכגון תקרה דאסינן לסכך בהם⁹¹³, שמא יעשה סוכה מחבילין שהניח כבר על גגו ותקרה שהניח בביתו, וה"ל תעשה ולא מן העשוי כדאיתא לקמן⁹¹⁴. וכי"ה בשלמא אנפא קמא דהוה מעיקרא פסול, איכא למימר דאי לא עביד בה מעשה אהר הכשרה ה"ל תעשה ולא מן העשוי, אלא חבילי עצים ותקרה שהם כשרים לסכך מאי מעשה בעו, דהא כשרים הם מתחלתם אליבא דב"ה דלא בעו סוכה לשם חג⁹¹⁵ אלא לשם צל, והויה לה כסוכת יוצרים התיצונה⁹¹⁶, או כסוכת גנב"ך ורקב"ש⁹¹⁷ דלא בעינן בהו נענוע ולא שום מעשה כלל, ולא היישינן בהו משום תעשה ולא מן העשוי ומ"ש. א"ל דחבילי עצים ותקרה נמי פסולה מתחלתה במעשה הראשון, משום דלא אתעבידא לצל, דחבילים

896 ע"י מ"ש"כ רבנו לעיל ט, ב ד"ה ופרקי' אטר ד"ב.
 897 וכ"כ הר"ן. וגם הרא"ה כתב כמ"ש"כ רבנו לקמן דמתני' תרתי קתני, וכ"כ המאירי בשם י"ט, וע"י פנ"י וערוך לנר. 898 לפנינו נוסף: ויהיב.
 899 כג"י כ"י"ט ודפ"י"ט, ראה דק"ס, ולפנינו: ואמר.
 900 כדבואר לעיל ט, א. וע"י ר"ף ור"ן. 901 נראה

8

ספר Bornstein, Abraham
שאלות ותשובות

אבני נזר

או"ה חלק ב'

מאת כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הרב הגאון
הקדוש שר התורה ויראת ה' טהורה מאורן של ישראל
מרוך **אברהם** זצוקלה"ה בעהמח"ס **אגלי טל**

אשר שימש בכתר הרבנות בק"ק פארצאחי קראשנעוויץ. נאשעלסק.
סאכטשאב ואור תורתו זורח על כל כנפות הארץ. בן הרב הגאון
הצדיק המפורסם חסידא ופרישא מו"ה זאב נחום זצוקלה"ה
אבד"ק ביאלא בעהמח"ס **אגודת אזור** חתנו ותלמידו של הרב
הגאון האלקי קודש קדשים מלאך ה' צבאות נורא מאד האדמו"ר
הגדול מרוך מנחם מענדל זצוקלה"ה **מקאצק**

מהדורה שניה

תל-אביב ת"ו

שנת תשכ"ד לפ"ק

יכול להאכילו לקטיו זכרי האונס. ליחא דמכא מקום חשיב מחשבו באכילה ומכילא לביה כפסול במה שאין גדלים יכולין לאכלו. כמו דליחא בפרק ג' דמסערי שני דאסור ליקח ארוחה בכסף מעשר שני דמחשבו סבירא אף דליה ב' משום טמא. וכל שכן כידון דין. ויש דאסור להאכילו קרבים לקטנים בזמן הביטורים דליחא אחי למיסרך כדליחא בעירובין לענין טעם של פסח:

יט) ביה שהוקשה לו בשעיר חולה מריבו של כהנים. כה חולה פוסל בשעיר המשתחא כמו כל פסולים בעל מום מחיבר זמן, לא קשה מידי דאיש פוסל רק קודם מתן דמו של חבירו לר' יהודה. או קודם חזי דברים לר'ש שעור לריך לפמוד לפני ד' דהא גמ' יליף זה מדכתיב יעמד חי לפני ד' עד מתי יהא זקוק להיות חי עד מתן דמו של חבירו. אבל לאחר שניתן לשלוח אינו פוסל כי שום דבר:

כ) ביה שהוקשה לו בזמן חמרא שנחלק בלולב או בשאר דכתיב רמב"ם דפסור דאינו מביא לידי כרס. הא נפקא מינה בפרוסה דרב יוסף ולדקה שיטתו מחזיק יש בו. ונפקא מינה אם קודש אשה בזמון. ליחא דלדקה אין כי שיטתו מחזיק אלא כל זמן שהעני לריך ללדקה. ואם כן חמה נפסק אם לריך העני אחר קד לריפתא מחוייב מכה אחר כך ואם אינו לריך עוד אין גובין מנכסיו מחמת שנתחייב אזי וכמו עבר סברא דלא מג אינו חייב באחריותו ולא אמרינן אשתעבר נכסי:

דידו הדוש הק' אברתם.

סימן תס

בדין העושה סוכתו תחת האילן.

א) שיטת החוספות (דף ט: ב') דג"ה הא קמלטרף דכשהסוכה לילתה מרובה מחמתה שוב אינה נפסלת בסכך פסול כיון שיש בכשר כשיעור. ומכל מקום כשהאילן גם כן לילתה מרובה מודים החוספות שפסול. כדמוכח מדקשו אהא דלא משני כגון שכלא הפסול לילתה מרובה ככהא נוגח מחלק רבא בין האילן לילתה מרובה דבזה פסול. וכן כתיב העור גשם החוספות דאם האילן לילתה מרובה פסול בכל פנין:

ב) ועיין במהרש"א שהקשה מדברי החוספות לקמן בפירם עלי' סדין שכתב דדוקא שכלא הסדין היתה חממה מרובה שהחמה הי' מייבש. או מחמת הגשר שהי' טעל מהסוכה והי' נשאר הסוכה חממה מרובה. הא לאו הכי הי' כשר. ואף דהסדין לילתה מרובה אלמא דכשהבשר לילתה מרובה טו לא אכפת לן אם הפסול נמי לילתה מרובה. ואחי מהרש"א רצה לתקן דהכא מיירי כשיש הפסק בין סכך הסוכה לאילן דפסול משום שני סככים. והביא ראיה לדמות סריב"א שכתב דאפילו הסוכה לילתה מרובה והאילן חממה מרובה הפסק פסול פוסל כעודו. דאם כן בסוכות תשט למה לי לפסול סוכה שחמת האילן חיפוק ל'י דפוסל כעודו:

ג) ומהרש"א דוחה דבריו דאם כן למה לא הביאו החוספות זאת הראי' לדבר הם.

י"ג סוף ע"ב) דמה שמניח על גבי סוכה לא תציב שינוי מעשה. ואין לומר בשעשה כסם שינוי קודם. דאם כן הי' קונה בשינוי ולא מפסיל משום גזל:

טו) וכן מוכח ממסכת ברכות הרבים דפסול לר' אליעזר משום סוכה שאולה או גזולה. ועל טורחין קרקע הסוכה נמי קרי סוכה [וכן מוכח מסוכה על גבי סוכה דכשאיין קרקע עליונה יכולה לקבל כרים וכסתות אלא על ידי הדחק עליונה פסולה לר' יהודה דדירת קבע בעינן עיין ר"ן ריש סוכה. ואי קרקע סוכה לא תציב סוכה יס' דינו כמו דפנות דלא בעינן בהו קבע לר' יהודה כדליחא בסוכה (דף כ"א סוף עמוד ב') י"ג. אלא ודאי קרקע סוכה חשיבה סוכה] ונאמרת גם כן. ולפי סברת כבודו אם לא יאסר לא ילא ידי חובתו. ואם כן אמאי כשר לרצון הא אינו יכול לאסור של רבים כדליחא בפסודא זרה (דף ר"ט.) מים של רבים אינם נאסרים:

טז) ועל טורחין לומר דלא משום קידוש הוא המלה שהרי אינה לריכה קידוש כלל. רק העשי' גופה מלוט הוא מדכתיב מג הסוכות מעשה השיב העשי' מלוט. ויש להוסיף בה דברים. דהנה בתוספות שבת (דף כ"ה) בבר של שבת. כתב דאף שאם הי' דולק ועומד לא הי' לו לכתוב ולהדליק לשם מטה. מכל מקום כשמדליק תשיב מטה ומברך עליו. ומדמים לכאוי אף שאם כיסהו סרוח אינו חייב לגלותו ולכסותו. וכן טלד מהול אין לריך להסיף דם ברית. מכל מקום משוים כסוי ומילה מטה יעוין שם. ועל כורחין הא דמרישה לאו מטה הוא משום שאם מלא חרוש אינו חרוש. היינו משום דמרישה לא הי' רק הכנה:

יז) ומה שהקשה מה זה דוקא לאחר יום הביטורים ולא בהגיע שלשים יום קודם התג. לא קשיא דמוך שלשים קודם התג אינו מלך עלמות הזמן רק משום סמוך לתג. וכל מה שהוא יותר סמוך לתג החיוב יותר. ומחילא המלוה יותר. ומבואר בפוסקים ללוש המלות לאחר שנאמר חמץ. ואם חל ערב פסח בשבת. ללוש בליל יום טוב משום חביבה מלוה בשעמה. וכבר כתבתי בשם חכס לבי דכל ליפות המלוה לית ב' משום אין מעבדין. והכי נמי לעשות הסוכה סמוך לחג. בפרט לאחר יום הכיפורים כמו שיבאר. לית ב' משום אין מעבדין. אבל אחר יום הכיפורים מילתא אחריתא הוא. דמפרש בדברי חז"ל במדרשות דמלוות לילך מחמת מחילת שוטים ביום הכיפורים. וכן מלוות סוכה במדרש חובר בכמה מקומות. בפרט ברעיא מהימנא בענין חקיעות שגדמח בפסוק ויסע עשו לרכו שעירה ויעקב נסע סוכה. אם כן חיוב עשיית סוכות חל בעלמותו בזמנא יום הכיפורים. ושפיר יש בו משום אין מעבדין:

יח) ביה שהקשה בהא דפסק רמ"א דאין אומרים מומר לתורה בערב יום הכיפורים והתבואת שור הוסיף דכל הקרבנות הנאכלין אין מביאין בערב יוה"כ. והקשה כבודו מהא דשבוטות (דף ח'). דמקשה הש"ס בר קרבן הוא. ומשני דאחידע ל' סמוך לשקיעות החמה עיוה"כ. ולהתבואת השור הניל אפילו אחידע ל' אחרון סמוך לשקיעת החמה הא אי אפשר להביא החטאת בערב יום הכיפורים. תמהני דהא שם קאי אליבא דר' שמעון עיין שם. ואיכו סבירא ל' בפרק ח' דזבחים ובפרק ג' דמעשר שני מביאין קדשים לבית הפסול. ומה שכתב מהר"ם יוסף קארו מביא ליה חממה לא יתעורר

10

זה לזה חשבו שני סוכים. ואינו דומה כלל לנחמה על גבי סוכה. דאם אינו מרוחק כשישיר סכך דכשר משום דאחר הוא מה שאין כן בסכך פסול המחובר ממחילה על כרחין סכך אחר הוא שלא מהבשר הסוכה. והוא פיקר הסכך אלא שסכך השני גם כן סכך. ומכל מקום מיפסל משום שני סוכים. אבל בסוכה קדמה הסכך פסול שמניח אחר כך לא הוי סכך כלל בפני עצמו. וזו אפשר לחשוב שני סוכים. וגם אין ליפסול משום דמזטרף עם הסכך כשר שמחילה ומזטרף סכך פסול כשרי סכך כשר. כיון שיש בכשר כשישיר :

(ז) וזה שכתבו החו"מ צהיה דפירם עלי' סדין דכשר כמו שפי' לעיל עיין שם. ולכאורה שני דינים הם. ולעיל אפי' באילן קדם לא פסול משום דחמתה מרובה והכא אם האילן קדם בלחמה ה' פסול. אך לפח"ש הכל טעם אחד. דרבי בשבועה קדמה אין האילן סכך בפני עצמה כמו הגבהת מחילה ע"ג מחילה. רק מוספות אותו סכך עצמו הוא וכשה' האילן ממחילה חמתה מרובה מליחמה גם כן האילן בפני עצמו לאו כלום הוא. דהא חמתה מרובה. רק שמזטרף עם סכך כשר. והכל דין אחד דלא פסול כיון דסכך פסול לא הוי סכך בפני עצמה וסכך כשר יש בו כשישיר :

(ח) וראוי לפרוש זה דהנה יש להסתפק לשיטת רבינו חס דחלק בין האילן קדם וכו' מהו הדין כשהם בבת אחת. ולכאורה יש לפסול דקיימא לן כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו. אך מהחוס' מוכח להדיא דכשר. אי' הרא"י שהביאו מההוא דהו"א יורדים. ושם הסכך שלמפלה מעשרים ודאי לילתה מרובה [והשאל לא סבירא ליה לחלק בין סכך שלמפלה מעשרים לסכך פסול. דאם כן לא ה' ראי' כלל] ועל כרחין משום שא"ס צבת אחת כשר. גם הרא"י שהביאו מהתקרה סוכתו דכשר משום דאי שקלת ל' סגי בכשר. לכאורה תמוה דשם הפסול גם כן לילתה מרובה דאי שקלת ל' לכשר סגי בפסול דשניהם שוים. ושם הסכך פסול קודם ויפסול :

(ט) וצריך לומר דהנה לקמן (דף י"ח) פליגי אם יש לבוד באחמ"ט אי' אין לבוד באחמ"ט ובחוס' שם הקשו דאם כן סוכה שלילתה מרובה ממחמה תיפסל עד שיהי' משובה. ולאו פירכא הוא דהכא מייר' כשהאור מהלך על פני כולה והסוכך נחלק לשנים עיין שם. והנה בדף י"ז סוף ע"א דאם אין בשני הפסולים ארבעה ואויר פחות משלשה מפסיק ביניהם דאין האויר משלימו לארבעה כמה שהוא כחוס' מחמת לטוד דאין לבוד להחמיר :

(י) ורפי זה נראה דהא דאמרינן כשהאילן לילתה מרובה ממחמה ואחר כך סיך מחמ"ט פסול היינו כשאין מיפוט חמה שבאילן מהלך על פני כל האילן רובה אף דלא אמרינן לבוד חשבו סכך שלם כמו למאן דאחר אין לבוד באחמ"ט. מכל מקום מהר לילתה מרובה כדברי החוס' שם. אבל בהא דהמקרה סוכתו בשפודין שהריוח שבנתיים על פני כל הסוכה כיון דאין לבוד להחמיר. אם כן לא חשיב האילן סוכה ודו"ק :

(יא) ואבתי קשה דאחר כך כשמניח הסכך כשר שוב הסכך פסול לבוד גם כן סוכה כיון

מדי סוכה שפחה סדין דפסול נמי משום שני סוכים אף דפסול נמי משום מזטרף. ובמה שביאר אחריו של מהרש"א דבש"א האילן נחמה אינו פסול הסוכה שלילתה מרובה. חלק מהרש"א דאם כן נחמה אחר הש"ס כמה ישי' בין סוכה לבוכה. ולא נאמר כמה ישי' בין סוכה לאילן. אלא ודאי בכל ענין פסול משום מחובר. ולא יקנה מיפרם עלי' סדין דהתם משום שקדמה הסוכה לש"א כשר. מה שאין כן כשהאילן קדום פסול משום מחובר בלאו קרא דסוכות השט. ועל כן פסול אף באין הספק. אבל אם הסוכה קדום אינו פסול אלא בגיש הספק מקרא דסוכות השט. זה העולה מדברי מהרש"א :

(ד) והנה כמה שחילק בין האילן קדם בין הסוכה קדם. כן איחא להדיא ברין וריטב"א בהא דפירם עלי' סדין שכתבו החוס' בשם הרבני חס דדווקא שלולי הסדין ה' נעשית הסוכה חמתה מרובה. והרין וריטב"א כתבו בשמו להדיא הטעם משום דהסוכה קדמה. אך כמה שסובר מהרש"א דאילן למטה מ' והאילן קדם פסול בלאו קרא דסוכות השט. קשה דאם כן איך מיפסל הכרייתא למפלה מ' מקרא. מה שבאמת אפי' למטה מ' פסול בלאו קרא. ועוד דאיך קרא ל' הכרייתא סוכה שחמת האילן. דכשהוא חמי האילן לאו סוכה הוא כלל בעלמותו. דהא פסול אפי' למטה מ' אף דאינו פסול משום סוכה חמת סוכה. על כרחין דבעלמותו לאו סוכה הוא. ועוד דברין וריטב"א כתבו בשם רבינו חס דסוכה שהיא משובכת כהלכתה טוב אינה נפסלת אפי' משום סוכה שחמת האילן. ולשיטת מהרש"א דאין פסול משום סוכה שחמת האילן אלא למפלה מ'. ובהו אין חילוק בין האילן קדם או הסוכה קדמה. ועל כן סובר רבינו חס דכשהאילן אינו נחמה י' כמו בסדין אם האילן קדם פסול משום סוכה שחמת האילן ובאמת שדברים אלו לריבין ביאר דאם פסול משום סוכה שחמת האילן משובכות השט. מה נפקא מינה אם הסוכה קדמה או האילן קדם. ומאי שגח מחמת סוכה דאין ג"מ בזה :

(ה) והנראה לי בזה דהנה פיקר סברת רבינו חס מצדאך כהואל דפי"ב דעירובין העושה מחילה על גבי מחילה בשבת לא הויעל להחשב מחילה לדירה. וכן בנכסי הגר לא הוי חוקה. וכן פי"ב דגיטין כתב על גבי כתב כו' דלאו כלום היא וכתב עליון אינו כתב. ועל כן הכא נמי סוכה שהיא משובכת כהלכתה. טוב אינה נפסלת בסכך פסול שהניח אחר כך עליו או תחתיו. דאינו חשבו סכך שני דמוספות אותו סכך עצמו הוא כמו בתחילה על גבי מחילה וכתב על גבי כתב וחס כן אין כאן אלא סכך אחד כשר אבל להישך דקדמה אילן לסוכה אין לומר כן דישב סכך פסול לבוד. ובלא קרא דסוכות השט יפסול כמו בכתב עליון דלא חשבו כתיבה כלל. והכא נמי לא חשב עשיית סוכה. שהרי כתבו החוס' בגמ' שכתבו שלא לשמה וחזר והסביר עליו קולחוס לשמה שהיו דפסול כתב עליון כתב חסוד דכתב עליון עושה לשמה ומחקו על כן חשב כתב. והכי נמי חשבו הסכך כשר שמניח עליו סכך שחמתה ממחילה ה' רק סכך פסול ועכשיו כשר. וכמו בגמ' שכתחילה ה' שלא לשמה ועכשיו לשמה :

(ו) ומכר מקום מיפסל משום שני סוכים שיש כאן סכך פסול שהוא פיקר הסכך ממחילה וסכך כשר דחשבו גם כן סכך. ועל כן אפי' סמוכים

דאפי' ניתן סכך כשר כשיש דבהני מירי מחגי' . מכל מקום אם לא יהי' ריוח ביניהם כמותם יפסול . וחי סבירא לי' שאין הסכך פסול פוסל הסוכה כל שיש בסכך כשר כשישור . אם כן אפי' אין ביניהם ריוח כמותם לא יפסול :

טז) ואין לומר דאם אין רוח . ביניהם כמותם הויל סכך פסול לילתה מרובה מחמתה וקדמה לסוכה . והכי דקדמ' אילן שזילתו מרובה מחמתה לסוכה הא פסול . דליחא כיון שהאיר מפסיק על פני כולו ואין לבדו להחמיר :

יז) ער כרחין לפי פירוש זה במעדיף שנותן סכך כשר יותר מהריוח . סבירא לי' דסכך פסול פוסל הסוכה אף שיש בסכך כשר כשישור . והיינו משום דפוסל כגדו . ועל כרחין הא דמהני במעדיף משום דמכסה על השפודים ומכילם ועל כן בעינן ריוח ביניהם כמותם דהשתא לא הוי הפסול לילתה מרובה מחמתה כיון דסבירא לי' פרוץ כעמוד אסור . דאי אין ריוח ביניהם כמותם אף דמתחילה לא הי' חשוב לילתה מרובה כיון דאיר מפסיק . מכל מקום לאחר שזילת הריוח בסכך כשר . שוב השפודים בטלם לילתה מרובה מחמתה דבסכך מפסיק ביניהם אין לרדך ללבדו כגיל . וכיון דהוי לילתה מרובה מחמתה אינו בטל דחבטן לא מהני אלא בזילן שמתה מרובה מילתה כמבואר בסוגין . ועל זה שפיר הקשו החוס' דאינו מבטל כיון שגבר . ואי משום דאינו פוסל כיון שיש בכשרו כשישור . הרי לפי שיפה זו אי אפשר לפרש כן כלל במעדיף וכמו שכתבתי והדברים ברורים למדין :

L

סימן תסא .

סוכה (דף ע' :) חוס' דיה הא קא מלטרף ואם הסוכה שחת האילן מסיככת כראי שזילתה מרובה מחמתה לא מסתבר שתפסל משום לירוף סכך פסול כיון דאי שקלת לי' לפסול אחתי לילתה מרובה וכו' ותדע דגבי מקרה סוכהו כשפודין או בזריכות החטה חכשירין כשיש ריוח ביניהם כמותם ולא אמרינן דמלטרף סכך פסול בהדי סכך כשר דאי שקלת לי' בני כשר . וקשה לי' דהתייבא לפי' ר"ת לקמן כשהסכך והאיר למטלה שיש כשר . אבל לשיטת רש"י והר"ף דהסכמת הסימנים כמותם דאם למטלה שזין הן . למטה נעשה חמתה מרובה מלילתה . נחלא דאי שקלת לי' לא פני בכשר . והדרת קשיית החוס' הא מלטרף וכו' :

ב) ובאמת ר"ת הקשה לשיטת רש"י הגיל דהא קיימא לן פרוץ כעמוד מותר . והר"ן פרק ב' כתב עלה דלא קושיא הוא דכי אמרינן פרוץ כעמוד מותר . הני מילי לענין מחילת שבת ובסכך פסול דכי היכי דאגמרי' רחמנא למשה לא חפרון רובא הוי נמי אגמרי' לא חסך בסכך פסול רובא הא כי הדרי כשירה כו' שאף על גב שהסכך פסול כפרון חשוב לענין הכשירא דסוכה שריא אבל בזאיר אי אפשר לומר כן שזין שסס שיש מלמטה האיר רבה מלמטה [ומתהה מרובה מלילתה] וסוכה כלל תליא מילתא והרי פרוץ שלה מרובה על השומד עד כאן דברי הר"ן :

כיון שגדול בכמותו כמו הסכך כשר שמפסיק . דבהא אין לרדך ללבדו וכמו שכתבו החוס' שם י"ח ב"ה אין לטור בחלוצה בהא דאין סכך פסול פוסל כמותם מארבעה אף שמהלך על פני כל הסוכה ואין לבדו בחלוצה אלא משום דפחות מד' אינו חשוב להיות מולך ומפסיק . והכי נמי ליהפוך אין הסכך כשר מולך ומפסיק בין הפסולים . ואם כן הרי כאן סוכה מהסכך פסול כמו מהסכך כשר . ולרדך לומר כמו דמתחילה קודם שסיך בסכך כשר לא הי' חשוב סוכה ומשום דאין לבדו להחמיר וכגיל ולא נעשה סוכה רק אחר כך ובאיס ביחד כשר :

יב) עוד ראוי דנהיה דפירם עלי' סדין דפי' לבינו הם מפני החמה והגשר שלא יכש או יפול ויהי' חמתה מרובה מלילתה וכמבואר בספר הישר הטעם דהוי ממזיד בדבר המקבל טומאה . ולכאורה בפשיטות הוי' לו לומר אפי' לרבנן המכשירים במעמיד בדבר המקבל טומאה כיון דכל היחור משום קדם הסוכה לאילן . והכא קודם הסדין לא הי' סוכה [כיון דעומד דאיש מוך שפטה . וכמו ידקוח שאמרו חכמים אדם יולא בו ידי מוצתו בפסח פוסלים בסוכה משום אור] ואם הי' חשוב סוכה קודם לכן ודאי לא הי' חשוב הסדין מועמד . אלא ודאי דמתחילה לא חשוב סוכה . ואם כן לא קדמה סוכה לאילן . אלא ודאי סבירא לי' לרבינו הם דכשנאיר ביחד גם כן כשר :

יג) הנה בררנו היטב בראיות דסבירא להו' להחוס' דכששים כשר . והבשרא לא ידענו . דהא חיות דזולת להקל להחשב הסכך כשר עיקר . ועוד דכל שאינו צוה אחר זה אפי' צנת אחת אינו כגיל . אבל להגיל אזהר' ה' נכון היטב . דעל כרחין הסכך כשר חשוב סכך דאפי' הוי' הפסול תדילה גם כן חשוב הסכך דמתקן וכגיל . [ואף דלפי האמת פסול משום סוכה שחתה האילן מכל מקום מהני אם ינטל האילן דלא חשוב נעשה ולא מן העשוי כמבואר בפוסקים] וכיון דהכשר סכך . ממילא אין הפסול סכך . דכל שאינו צוה אחר זה טו' ולא הוי' סוכה שחתה אילן . כל זה ברור כשמש :

יד) ובמיש לעיל אות יוד בהא דהמקרה סוכהו כשפודין אפי' הם רבים מהריוח כמנטיים לא חשוב קדמה אילן לסוכה כיון דהאיר מהלך על פני כל השפודין ואין לטור להחמיר מיושב דברי החוס' כסוגיא דהמקרה אשר לכאורה תמוהים . בהא דמשי' שם במעדיף . ופירשו החוס' דמרבה בסכך כשר עד שמכסה השפודין דהשתא הכשר רבה על הפסול ומבטלו . והקשו החוס' על זה דלא שייך ביטול אלא היכי דאינו ניכר . וקשה מובא דהא החוס' לפי שיטתם כיון שהכשר שימד שבו מרובה על הפרוץ לא איכפת לן כלל אם הפסול מתבטל או לא כמ"ס בשחעתין . ובפירם סדין דהכי דהסוכה פסולת כהלכותה אין הסכך פסול פוסלו :

טז) אך לפי מה שכתבתי לעיל לקי"ח דהנה לכאורה הא דאם יש ריוח ביניהם כמותם הוא משום הסכך כשר שנתנו בראותו ריוח וכמו שפירש"י . ולרב פשא לרדך שיהי' ריוח ביניהם כמותם שלא יהי' הכשר מושע מהפסול . אך למאי דמשי' במעדיף שנותן סכך כשר יותר מריוח שביניהם . אם כן על כרחין הוי' ריח שביניהם לא משום סכך כשר הוי' לי' שגרי' טתן סכך כשר יותר מריוח שביניהם . אלא משום סכך פסול

12

ד) אף אם הגנין משופטים מאד עד שאין צפוחות משלשה סמוך לגג רוחב טפח. לפי עניות דעתי יש מקום לכאורה להכשיר לכל השיטות מן התורה. כיון דעלין אין שם אוהל עליו. ודומה לעושה סוכה בעשתרות קרנים. ואף דפסול נקליטין שנבדוהו עשרה והוי אוהל להפסיק אף שמשופטים. הרי כתבו החסופות שאינו אלא מדרבנן והי מקום להקל בידון דידן :

ה) מבר מקום יש לומר דוקא העושה סוכתו כמין לרף פסול. דלא חשיב קבוע דסוכה דירח ערלי בעינן. אבל אלו הגנות דקבועי וסגורים כל השנה מן התורה פסול. דפרט לחי' צמי' ליישב הסוכה דנקליטין שכן הוא. ואין להאריך בזה שאין הדבר מזוי שיהי' גנין משופטים כאלה לא יהי' רוחב טפח צפוחות משלשה סמוך לגג :

ו) מה שנסתפקת הישב בסוכה כשהגשמים יורדין יעבור צבל הוסיף. וברמי'א כתב דהוה רק הדיוט. לפי עניות דעתי ענין כל חוסיף אינו אלא באותו מעשה עלמו בתוספות. כגון חמשה פרשיות בתפילין אין שינוי במעשה רק מוסיף פרשה. וכן היסן בשמיני בסוכה אין חילוק במעשה השינה רק מוסיף יוס. אבל זה שינוי במעשה השינה. שהתורה אמרה דירה של הגאה לא דירה של לער. ודומה למה שכתבו החסופות באוגד שלא בנינו לא חשיב חסופות לרבנן משום דאין יולא בלקיחה אלא דרך גדילתו והאגד טוטל שלא כדרך גדילתו. הרי דכשיש שינוי במעשה אין כל חוסיף :

בנך הרוש מפנה להושע בכל ענינים הק' אברהם.

דבפולחן בלבוד באמצע הכל מודים דכשר. דנטי לכוזר ליכא. מכל מקום כשר משום עומד מרובה על הפרוץ. ופלוגמתייהו רק במיעוטו שלא הי' רק משהו מאד אחר. וזה הי' בסוף וכי'ל. וזולת זה לא משכחת פלוגמתייהו כלל רק בכהאי גוונא דלמאן דאמר יש לבוד באמצע. אם כן המשהו שהוסיף הוא הסתום. דממנו אנו אומרים לבוד. אל הסך שהיה בתחילה וכשר. ולמאן דאמר אין לבוד באמצע פסול כני'ל :

יג) ובה מיושב קושיית הגאון ר' עקיבא אינר ז"ל על החסופות הנ"ל שהביאו באותו שנסתפקו בשני טפחים סך פסול מאד זה ושינוי טפחים סך פסול מאד זה ואור פחות משלשה מפסיק. ומה מקום ספק. הלא האור פסול שאי אפשר לומר בו לבוד מסך כשר דמשני לרדיו סך פסול הוא. ודומה כמו למאן דאמר אין לבוד באמצע. ולמה שכתבתי מיושב דמכל מקום מותר משום עומד מרובה על הפרוץ ופלוגמתייהו רק בכהאי גוונא דמייירי בש"ס וכי'ל מילמא בעטמא :

סימן תסו.

ב"ה יום ד' הברכה תר"ם לפ"ק.

שלום וישע רב ומחמתה טובה לכבוד האמור' הרב הגאון החסיד המפורסם גי' עה"י פה"ד בקש"ת מו"ה זאב נחום כ"י :

יקרת סכתבך היום הניעני.

סימן תסו.

א) בהא דפסול שפועי אהלים דנקליטין כשנבדוהו עשרה משום דקבועי סוכה (דף יוד : י"א) הקשו התוס' ד"ה ובלבד דלקמן (דף י"ט) : למד ר' יוסף דמותר ליסן בבית חתנים בסוכה. מדפסול סוכה כמין לרף. דשפועי אהלים לאו כאהלים דמי. ואף דסוכה קביעא כדשריך הש"ס בשמעתין והרי סוכה על גבי סוכה דקביעא. על כן העלו התוס' דפסול נקליטין מדרבנן :

ב) ורדודי קשה דאם כן מה הקשה חז"י לקמן (דף י"ט) : לר' יוסף שבתק רבנן ועברת' כר"א. דילמא רבנן דמכשירין משום דקביעא. אבל כילת חתנים דלא קביעא לאו אוהללא הוא. ואין לומר דמדאורייתא אין לחלק בין קביעא ללא קביעא. דלימא שהרי פחות מעשרה דקביעא אוהללא הוא. שהרי בחיטט נגדיש לעשות לו סוכה כשר כשיש חלל טפח במשך שבעה. ואף על פי כן כשר בכילה דלא קביעא דלאו אוהללא הוא כפירש"י. ופירושו נראה מוכרח. דאם נאמר דאהלא הוא אלא דאינו מטיל אוהל סוכה דקביעא. יקשה למה מו"זא ראשו וקורא ק"ש. אלמא דלאו אוהל הוא כלל. הרי דאף מדאורייתא מחלקין בין קביעא ללא קביעא. ואם כן מה הקשה חז"י לרב יוסף :

ג) ורדודי דברי התוס' הי' נראה לי על פי פרש"י דקביע' בחוקה. והנה הר"ן ר"ש

76 א) מה שנסתפקת ביררו גשמים בסוכה וסגרו הגנות יוכשר לשיטת החסופות דקדמה סוכה לאילן כשר ונגמרא מדמי תחת האילן לתחת הבית. ובשכר תחת האילן גם בתחת הבית יוכשר :

ב) הנה נוף הסבירא ודאי כן הוא דאין לפסול כיון שאין גשמים יורדין וקבע הוא כיון דנוף הסכך ערלי. ומכל מקום לפי עניות דעתי אף לשיטת החסופות פסול משום סוכה תחת אילן או תחת הבית. ולא מבעיא כשיש הפסק עשרה בין הסכך לגג [ומסתמא יש רוחב טפח צפוחות משלשה סמוך לגג] דכזה פסול משום סוכה תחת סוכה אין הבדל מי קדם. וכן מצואר במהרש"א שכתב על דברי אחיו שהן הן הדברים לפי הדין. רק מהרש"א חילק דאפילו אין עשרה ואין לפוסל מדרשא דבסוכות חשני. מכל מקום היכי דאילן קדם פסול משום מחובר :

ג) אף ראיתי גנות על הסוכה שאין הפסק כלל בין הסכך לגג. מכל מקום לפי עניות דעתי גם בזה פסול דטעם דברי רבינו הם דבסוכה קדם טוב לא מפסיל משום סוכה תחת האילן דסכך שמינה אחר כך אינו סכך בפני עלמו רק מטפה אותו סכך עלמו הוא. [ובסימן ס"ט נתבאר בעזה"י דברי רבינו הם אלו היטב] אבל בזה. הגג הוא סכך בפני עלמו להגין מהגשמים שסכך הראשון לא הי' מוטיל לזה כלל. ובודאי המגין מהמטר סכך גמור הוא ועי' ברש"י שפירש מפני הנשר דשו' סכך להגין. כל שכן במגין מנגש דמפורש בקרא וסוכה תהי' לגלל יומם וגו' מרס וממטר. ושפיר שם סכך בפני עלמו על הגג אף שטעמו לאמר הסוכה. ופסול משום סוכה תחת אילן :

Plotzki, Meir Dan

ספר כלי חמדה

על התורה

כולל חדושים ופירושים על סדר הפרשיות
שבתות וזמנים יתבארו בו מאמרי חכמה
דרך דרוש כמו שיראה המעיין
חלק המישי כולל ספר דברים

כל אלה חברתי יחד מחדושי אשר חנני השיית ברוב
רחמי עלי הצעיר באלפי יהודה מאיר דן רפאל
ברחמי ו"ר פלאצקי מידידי כוונא מלפנים אבדיק
דוואהרם יצ"ו וכעת אבדיק אסמראב יצ"ו
פלך לאמוא.

הנהיצ המחבר יצ"ו נפטר ו' ניסן תרפ"ח בעיר ווארשא.

שנת תרצ"ה לפ"ק.

אם ליקחו עם מין חמשי אפי' נשי' דלא נפיק ב' עוד הוא זמנו וישי' נס' דלמאן פריד ואיכ' בליה דפסילה המלוה ואינו זמנו כלל של עשיות המלוה לשום אדם אך אפ"ל דהוי זמנו לענין בית ולא יהי' לריך כונה ומה שרולה לומר מכה קשיתו דאררבה כיון דהוי זמנו חמס הריו דומה ליושב בסוכה בשעת הגשמים לביא בית כיון דהיום הוא יום שמחויב בסוכה המהני עליו שכ' דמיונות כאלו שדומין כאיכלא לדגא דאטו שעה גשמים אמרה תורה שפטור מן הסוכה רק דאם הגשמים יורדין לחוכה עד שהסרח המקפה רשאי ללאת מהסוכה משום דהוי מנענע ואם בסוכה אחרת הסך ענה יותר ואין הגשמים יורדים לחוכה מחויב לאכול בסוכה ולא מצע' לדעת הפוסק' דמהי' אפי' אם לא יוכל גשמים לירד בסוכה הוי סוכה מעולה איכ' שעת גשמים אינו פטור כלל אך אפי' לפד' הסוכרים דמהי' בעינן סוכה שיהי' גשמים יכולין לירד בחוכה וממילא אם גשמים יורדין לחוכה כשיעור שהסרח המקפה ליכא חייב סוכה מ"מ הרי עיקר חליא משום וכתיב השנו כעין דירה ובדידה כזו לא ידור ממילא אינו מחויב לישב בסוכה או איכ' החסרון בסוכה משום דנשעא שירד בה הגשמים כיכ' דירה ויכול ללאת מסוכה ואיך שייך בזה בית דהרי אינו יושב בסוכה כלל אף כשיושב בסוכה וכיכ' במקרא דמהי' מצואר צירושלמי דהוי פטור מן הדבר ועושיהו נקרא כדיוט ואי' להחמיר על עלמו דהוא מהיט כיון דבכהיג אין זה דירה הראוי' לו אינו מקיים כלל בסוכה זו מלות סוכה. בכלל שאיז פטור מכה שהמרה תורה דלאו זמנו אלא מפני שאין לו סוכה והוי כמו כל מלמעט אם הלעז מחמת הסוכה פטור מן הסוכה ולא נוכל לומר דאם יושב בה עובר משום בית דזה הכל לפי' מה שהוא אדם. ועי' היטב בסוכה כיט וביראים ב' סוכה באריכות בזה דגשמים

ומלמעט דין אחד להם והדבר ברור דליש בית אלא במה שהגבילה תורה במזאת המלוה הן בזמן הן בזמן אבל מה שהוא מקרה מחולה לו באי' לעשות המלוה אף אם עשאה לא יחבן לומר שהוא בגדר בית אמנם לילה בהפילין ובלולב דאמרה תורה להדיא דימים ולא לילות ואיכ' הגבילה תורה מלוה זו דומה רק ביום פשיטא דבליה איכא בית והוי שלא בזמנה לענין עשיית המלוה ולריך כונה:

ד) ומש"כ הג' שיחי' להכריח דבכהיג ליכא בית דאם לא כן מה פליגי במניח תפילין בליה אם השמר דעשה עשה או לאו ת"ל משום בית. הנה בקושיא זו כבר נהעורר הג' ז"ל בשאג"א ס' מ"ג יע"י בס' בית יהודא שכהבתי למרן דפ"מ באם לא הניח תפילין ביום דנראה מסברא דבית ליש אלא אם עושה גוף המלוה ומחויב עלי' משאיכ' באם לא עשה עיקר המלוה ליש על ההוכחה גדר בית לא מצע' לדעת הפוסקים דהאי לחודא קאי ליכא בית בודאי כן הוא אך אפי' להסוכרים דגם בכהיג עובר על בית מ"מ היד אם עשה המלוה דאז אמרי' דאפי' דהוי לחודא קאי ואינו פוסל גוף המלוה מ"מ עבר על בית משאיכ' כשאינו מקיים גוף המלוה ליש בית על הוספה ויש להעיר בזה מסוכה דמי' ע"א בפלוגתת ר"י בר"י דר"ש בר שילת משמי דרב וריו"ח אי שמיני שביעו לסוכה או שמיני לסוכה עי"ש היטב כל הסוגיא ולע"שנא בהרא הפלוגתא אי מיחב יתיבין ואמר ר"י נקט דריו"ח בידך משום דר"ש בר שילת לבד מסוכה הוי יתיב וחמי' כמו שחשבה ציב"י מהי' חאו"ח ס' מ' דמה יענה להא דר"י בר ביזנא וכל גדולי הדור דהוי יחבי בסוכה בחי' ספק ז':

אמנם לדברינו איש דמהס איר' כלל כיון דלא יחבי בסוכה כל ימי החג איכ' ליש בית כלל כיון דלא עשו גוף המלוה ליש עבירה בית לכן שפיר

הוי יחבי אבל מי ש כל ז' שפיר י"ל דאף מחשש בית אך לפי' הלכתא מיחב יתיבין וכל גדולי הדור אי' נקטינן כריו"ח ובפר' בעלמו לא יתיב זו להעיר בגדר חדש ונא דמי שלא קיים גוף בית בהוספה אע"פ: מ"מ בחלות סוכה דמלוא סוכה הוא רק חוץ לסוכה וזה מחדש לחומר הגאריק וז"ל חפ"א הוכיח כן מהא עי"ש שהאריך לברר ו מהיר האכילה ומעשה מסוכה כל ז' אינו מקי סוכה כיון דנשעא אינו והוא לא הוי לריך ל בגדר שלא קיים המלוה בח' שפיר הוה בגדר מ דלי' המחיר הוא רק ז' ו כפי' במה שלא נשחט; כיון דליה לריך לו ומו' אכל בסוכה כל ז' א דאינו בית משאיכ' כשהי' י"ל דהוי בגדר מוסיק' דסוכה הוי מחיר מש הוא מלוה בקויע ומו' אינו עושה איסור כיא מלות סוכה איכ' אפי' ז' מסוכה מ"מ כיון דזו כמאן דעביד לא אמרינן המלוה כל ז' ושוב לי' עשה גוף המלוה ודויק מאד בסברא דאי' ז' שלא לאכול חוץ לסוכה לריך להחמיר הנ"ל כ משאיכ' כשאמרינן דהו איכ' גפי' דהו' פטור אב ושוב לי' בית

15

ומצטער דין אחד להם והדבר ברור דליש
 בית אלא במה שהגבילה תורה בתואר
 המלוה הן בזמן הן במין אבל מה שהוא
 מקרה מחולה לו בא"י לעשות המלוה
 אף אם עשה לא יתכן לומר שהוא בגדר
 בית אמנם לילה בהפילין ובלולב דאמרה
 תורה להדיא דמיס ולא לילות וא"כ
 הגבילה תורה מלוה זו דומה רק ביום
 פשיטא דכלילה איכא בית והוי שלא
 בזמנה לענין פשיטא המלוה ולריך כונה:

(ד) ומש"כ הג' שיח' להכריח דבכה"ג
 ליכא בית דאם לאכן מה פליגי
 במניח הפילין כלילה אם השמר דעשה
 עשה או לאו תל משום בית. הנה
 בקושיא זו כבר והערור הג' ז"ל בשאג"א
 סי' מ"ג יע"י בס' בית יהודא שכתבתי
 לתרץ דנפ"מ באם לא הניח הפילין ביום
 דנראה מסברא דבית ליש אלא אם עושה
 גוף המלוה ומוסיף עלי' משא"כ באם לא
 עשה עיקר המלוה ליש על ההוכפה גדר
 בית לא מבט' לדעת הסוכים צה"י
 למדא קאי ליכא בית בודאי כן הוא אך
 אפי' להסודרים דגם צכה"ג עובר על בית
 מ"מ ה"ד אם עשה המלוה דאז אמרי'
 דאש"ג דהאי למדא קאי ואינו פוסל גוף
 המלוה מ"מ עובר על בית משא"כ כשאינו
 מקיים גוף המלוה ליש בית על הוספה
 ויש להעיר בזה מסוכה דמ"ז ט"א בפלוגתת
 ר"י בר"י דר"ש בר שילה משמי דרב
 וריו"ח אי שמיני שביעי לסוכה או שמיני
 לסוכה ע"ש היטב כל הסוגיא וללישנא
 בהרא הפלוגתא אי מיחב יתביין ואמר
 ר"י נקט דריו"ח בידך משום דר"ש בר
 שילה לבר מסוכה הוי יתיב וחמ' כמו
 שתשה בניב"י מה"ק חאו"ח סי' מ'
 דמה יענה להא דר"י בר ביזנא וכל גדולי
 הדור דהוי יתבי בסוכה בח' ספק ז':
אמנם לדברינו איש דמהס א"ר כלל
 כיון דלא יתבי בסוכה כל ימי
 החג איכ ליש בית כלל כיון דלא עשו
 גוף המלוה ליש עבירה בית לכן שפיר

הוי יתבי אבל מי שמקיים מלות סוכה
 כל ז' שפיר י"ל דאף מיחב לא יתביין
 מחשש בית אך לפי"ז ליע מה דמסקיין
 הלכתא מיחב יתביין כיון דמרי" ב"ב
 וכל גדולי הדור א"ר איכ אמאי לא
 נקטיין כריו"ח ובפרט דר"ש בר שילה
 בעלמא לא יתיב בסוכה ומה שנראה
 להעיר בדבר חדש וגאמר דהסברא שכתבנו
 דמי שלא קיים גוף המלוה אין איסור
 בית בהוספה אע"פ שהסברא נוהגת כן
 מ"מ במלות סוכה לפמ"ש האחרונים
 דמלות סכה הוא רק מחיר שאכור לאכול
 חוץ לסוכה וזה מחדש נדפס ס' אבני נזר
 למור"ה הגא"ה"ק זלתי"ה בית אר"ח סי'
 חפ"א הוכיח כן מהא דכשר סוכת פנכך
 ע"ש שהאריך לברר הדברים דסיכה רק
 מהיר האכילה ומענה י"ל דמי שפצור
 מסוכה כל ז' אינו מקרי שלא קיים מלות
 סוכה כיון דבעלמא אינו מלוה אלא מחיר
 והוא לא הו' לריך להמתיר הזה אינו
 בגדר שלא קיים המלוה ואם ישב בסוכה
 בח' שפיר הוה בגדר מוסיף דמורה אמרה
 דל"ל המתיר הזה רק ז"י והוא הוסיף בח' ואין
 נפ"מ במה שלא נשתמש בהמתיר הוה כל ז'
 כיון דליה לריך לו ומדינא דאם עבר ולא
 אכל בסוכה כל ז' אם הו' מייב י"ל
 דאינו בית משא"כ כשהו' פצור מן הדין שפיר
 י"ל דהוי בגדר מוסיף אמנם ז"ד אינו
 דסוכה הוי מחיר משא"כ אינו דסוכה
 הוא מלוה בקו"ע ומוי שאוכל חוץ לסוכה
 אינו עושה איסור כ"א בזה שאינו מקיים
 מלות סוכה איכ אפי' אם הו' פקוד כל
 ז' מסוכה מ"מ כיון דזה כללא דאונסא
 כמאן דעביד לא אמריין איכ הרי מיסר
 המלוה כל ז' ושבו ליש בית כיון דלא
 עשה גוף המלוה ודויק היטב בזה כי נכון
 מאד בסברא דאיכ דהמלוה רק מחיר
 שלא לאכול חוץ לסוכה איכ מי שאינו
 לריך להמתיר הנ"ל כאלו קיים המלוה
 משא"כ כשאמריין דהוא מלוה מויבות
 איכ נהי דהו' פצור אבל המלוה לא קיים
 ושוב ליש בית כלל :

יש
 ת'
 זכ
 ווס
 ים
 מר
 שש
 יוס
 יזכ
 אלו
 יוס
 אס
 פנה
 יער
 יחן
 זול
 יח
 יכה
 אינו
 ריס
 ולין
 ידן
 יכא
 שוס
 לא
 או
 ירדו
 לאס
 אינו
 יוכס
 גלמי
 קרא
 הוא
 או'
 כה.
 זורס
 והוי
 יוכס
 דאס
 פ"מ
 כ"ט
 ימיס

ס פ ר

קובץ שעורים

ח ל ק א

על מס' פסחים, ביצה, כתובות, קידושין, בבא קמא ובבא בתרא

שעורים שנאמרו בישיבה

על-ידי

הגאון הגדול צ"ס"ע

מרו רבי אלחנן בונים וסרמון זצוק"ל הי"ד

ראש ישיבת „אוהל תורה“ בברנוביץ

הוצאת בן המחבר

הרב אלעזר שמחה וסרמון

נד) שם. איפרא הורמיו וכו' משום שלום מלכות וכו' לעניי עכו"ם יהבינו, ומשמע לכאורה דבכה"ג ליכא מצוה וקשה דא"כ אפי' בלאו טעמא דשלום מלכות גמי שרי, וצ"ל דגם בעניי עכו"ם איכא מצוה אלא דכל דאפש' למעט המצו' צריך למעטה וכן משמע בחידושי הר"ן — סנהדרין ג"ז — דילפינן מאברהם דבני נח נצטוו על הצדקה ולמי נתן אברהם צדקה אם לא לב"ג, ויש לדחות שנתן לאותן שנתגירו על ידו כדכתיב ואת הנפש אשר עשו בחרן, [ואף דלכאורה גם הגרים היה דינם כב"ג דהא לא עדיפי מאברהם, דמדהביא הר"ן ראייה ממנו דב"ג נצטוו על הצדקה, ע"כ דסובר דהיה דינו כב"ג, אמנם באמת מצינו בקידושין י"ח דעשו ישראל מומר היה, הובא ברמב"ן ס"פ אמור] ולעומת זה בגמ' סנהדרין ג"ז למדו דיני ב"ג מהאבות, ובירורן של דברים מעת שנכנס אאע"ה בברית היה ישראל, אלא שלא נתחייב במצות יותר ממה שנצטווה, וע"כ היו מותרין בקרובות המותרין לב"ג, ולא היו לו מצות מיוחדות וזלתי מצות מילה אשר נתיחדה לו ולזרעו לבדן, והיה ישראל גמור במצוה אחת, כמו אנחנו בתרי"ג מצות כי יותר לא נצטווה, ומכל מקום לא נפטר ממצות שב"ג חייבין בהם, כי לא נעשה ישראל להקל עליו אלא להחמיר עליו, כמו שפירש"י בטעמא דמי איכא מידי דלישראל שרי ולב"ג אסור, וע"כ כיון שמצינו שבאברהם היה מותר באחותו מן האב, ע"כ מוכח דגם ב"ג מותר בזוה — סנהדרין ג"ז — וכן בעמרם בדודתו, וקיצור הדברים, כי אנחנו הננו ישראלים גמורים בתרי"ג מצות מפני שנצטוינו כ"כ ואאע"ה שנצטווה במצוה אחת היה במצוה אחת ישראל, לענין ירושה ולענין יוחסין כמש"כ הרמב"ן, וכן לקנות קנין הגוף בעבד כנעני ולכל חילוקי דיני שיש בין ישראל לנכרי, ובפרשת דרכים משמע שחקר אם היו להאבות דין ישראל לענין חיוב מצות, ודברי תימה הן, שהרי לא נצטוו אלא שהיו אינן מצווין ועושין [אלא דאכתי תיקשי בהכתוב והנפש אשר עשו בחרן, שזה היה קודם שבא בברית, ועדיין לא היה ישראל, וצ"ל דהכונה שגיירן לקיים מצות ב"ג, וגם זה נקרא גירות כמו גר

תושב] ואף דקיי"ל כל הפטור מדבר ועושהו נקרא הדיוט [ועיין בשטמ"ק פ' החובל פ"ו בשם המאירי] היינו, היכא שגם לאחר מתן תורה אינה מצווה, כגון היושב בסוכה בשעה שהגשמים יורדים, אבל אם המעשה היא מעשה מצוה, אלא שהאדם הזה לא נצטווה אין זה נקרא הדיוט, אלא מקבל שכר כאינו מצווה ועושה, כמו נשים במ"ע שהזמ"ג שמברכות עליהן, ואין בזה משום ברכה לבטלה לדעת ר"ת, וכן האבות קודם מ"ת שידעו בנבואה שעתידין ישראל להצטוות בהן, ומה"ט לא תיקשי מצטער היושב בסוכה, למה אינו עובר בכל תוסף כמו הישן בשמיני בסוכה, אלא דכיון דמצות סוכה תשבו כעין תדורו, וישיבת מצטער אינה כעין תדורו, אין זו מעשה מצוה כלל ולא שייך כל תוסף אלא היכא שעושה מעשה המצוה כהלכתה רק שאינו מצווה, וכן כתב ריא"ז פ"ד דר"ה דמשו"ה אשה המניחה תפילין אינה עוברת בכל תוסף, דהוי כמו איש המניח תפילין ברגלו, ולסברא זו נראה דליכא מעשה מצוה כלל כשמנחת תפילין, וא"כ אסור לה לברך כדעת הרמב"ם, ולא כדעת ר"ת, וגם שייך בזה לומר נקרא הדיוט, כמו במצטער היושב בסוכה, אבל דעת רש"י עירובין צ"ו דעוברת בב"ת, וכן היא דעת מו"ה שהביא בשלטי גבורים בפ"ד דר"ה, אבל דוקא במכונת למצוה, דלעבור שלא בזמנו בעי כוונה, ואשה כיון דלא ימחייבא הוי כשלא בזמנו, כמ"ש תוס' עירובין צ"ו, אמנם מדתנן מפרנסין עניי עכו"ם מפני דרכי שלום, משמע דאי לאו דרכי שלום ליכא שום מצוה, וצ"ל דהוא דוקא בישראל אינו מצווה לתת לעכו"ם, דקראי דכתיבי בישראל איירי לתת לאחיד, אבל מצות ב"ג על הצדקה היא לתת גם לעכו"ם. L

נד) ולעיל דף ח' גבי רב יוסף דאמרה ליהוי למצוה רבה, פירש"י בדף י"א. דלא אפשר לחלקן לצורך עניי עכו"ם, דאסור לגנוב דעת הבריות, ולכאורה א"צ לטעם זה אלא דכיון דהתנתה לתת למצוה רבה, אם יעבור על דעתה יהא המעות גזל, ואפשר דלענין גזל נכרי אינו אסור אלא אם לוקח לעצמו, דבישראל כה"ג אסור משום מזיק ממון חברו, דאפילו גרמא

בניוקין אסור, אב לגזולו, דילפינן ו לא מצינו שאסור דאכתי אם יתן המקבלים ונמצא דהיה אפשר לפדו עובר משום גזל.

נד) שם. ובהאי נימא דהא דביבוס דאורייתא יהא מוני אסור דאורייתא [אבל קשה מש"כ לגנוב דעת הבריות מדאורייתא, מאי ח חברו, ומאי אולמא אי נימא דאיסורא קבלה א"ש, דאיסו כמש"כ בספר ירא אפשר דהוא בכלל לצורך אחר ליכא תוס' ע"ז כ' בהא דרכי שלום.

נד) דף י"א. תו דהו מקרי שדה, מ' מלשון המשנה, זה חולקין והא בשדה עליו ואין חולקין.

נד) דף י"ב. פ וכתב הרא"ש הא הד"א שהיו לו משווא אלא להשתמש בה השתמשות מהניא בשכירות מהניא מר בשו"ת הריב"ש סי מחילה בשכירות דנ מהר"מ בר ברוך סי' ואבי הבן אמר לו ל והמלמד טוען מחל שעבודו באמירה וכו עיין שם, ושמא הכ שאינו משתמש בד"א

18

חבלים בנעימים (ר"ל גרויברט) ח"ג סי' לא, גור אריה יהודה (רמא"י זמבא) קו' המועדים סי' יח אות ב, מנחת מנחם (רד"מ דגושברג) סי' ע, חזון יחזקאל (ר"י אברמסקי) לתוספתא סוכה פ"ב ה"ה, קהלות יעקב (ר"י קנייבסקי) סוכה סי' ז, ועיי' ט"ז או"ח סי' תרלח סק"ג.

קסז

ישיבה בסוכה בשעת ירידת גשמים. צ"ע באלו שאין יוצאין מסוכתן בשעה שהגשמים יורדין, דלמא לא נימא דעוברין בזה משום 'בל תוסף' (דברים ד ב יג א), ומלשון השו"ע (פי' תרל"ט סי' ברמא) מבואר דאינו אלא מעשה הדיוט.

שו"ת אבני נזר (סוכטשוב) או"ח סי' תסז אות ו בשם אביו, כלי חמדה (רמ"ד פלוצקי) פ' ואתחנן אות ב אוק"ג (עמ' 38), תשובות והנהגות (ר"מ שטרנבוך) ח"ב סי' דש וח"ג סי' רט ורי, ועיי' קובץ שעורים (ר"א ווסרמן) ב"ב אות נד.

L

קסח

ישיבה בסוכה בשעת ירידת גשמים. בשו"ע (פי' תרל"ט סי' ברמא) נפסק וכל הפטור מן הסוכה ואינו יוצא משם אינו מקבל עליו שכר ואינו אלא הדיוטות, וימקרו בתהות מיימנותה הל' סוכה פי' ה"ב מירושלמי ברמא פי' ה"ט ושכח פ"א ה"ב. וצ"ע דלעיל (שם ש"ב) נפסק מותר לאכול אכילת עראי חוץ לסוכה וכו', ומותר לשתות מים ויין ולאכול פירות חוץ לסוכה, ומי שיחמיר על עצמו ולא ישתה חוץ לסוכה אפי' מים הרי זה משובח, וימקרו ממה דתנן בסוכה כו ב מעשה והביאו לו לרבן יוחנן בן זכאי לטעום את התבשיל ולר"ג שני כותבות ודלי של מים ואמרו העלום לסוכה, ואמרו בנמי' החסורי מחסרא והכי קתני אם בא להחמיר על עצמו מחמיר וכו' ומעשה נמי והביאו וכו', ועיי' בר"ן. ואם כן למה בנשמים אסור להחמיר על עצמו, ואילו באכילת עראי מצוה להחמיר על עצמו.

נזירות שמשון (ר"ש הסיד) לשו"ע סי' תרלט, מקור חיים (לחנה יאיר) שם סי' ב, שו"ת עולת שמואל (רש"ל קידה) סי' צח (וזה לי רבות בשנים הצעתי זאת לפני ידידי הגאון מו"ה בצלאל ר"ב זצ"ל שהי' שר התורה ומרא דתלמודא, ולא מצא סתירה לדברי, וגם אנכי מיום ההוא ועד עתה לא מצאתי מקום מתנגד לכלל זה), מהר"צ חיות סוכה כו ב, חכמת שלמה (ר"ש קלוגר) או"ח סי' תרלט ס"ז, בכורי יעקב (לערוך לנר) שם סקל"ח, שו"ת מהרש"ג (ר"ש גרינפלד) ח"ב סי' לט, פתחא זוטא (ר"פ הורוביץ) להל' סוכה סי' תרלט סק"ה, סתירת זקנים (הח"מ ברוגוט) בחלק הלכה אות כא, ועיי' שדי חמד (רמ"ה מדיני) כללים מער' כ כלל טז (בארוכה), ערוך השלחן (ר"מ עפשטיין) או"ח סי' תרלט ס"כ, שו"ת דברי מלכאל (רמ"צ טננבוים) ח"ד סי' כו.

אופלין ושותין ערז
אסור מן התורה וי
לי אסור לאו ומה

פני אריה (רא"ל צינץ)
פ' עקב ד"ה אופן ה,
או"ח סי' כח, חידוש
חמודי אפרים (רמ"א)
לא לדף כה א.

ברכת לישב בסוכה
באכילת מצה אין מ
עליו, והרי בתרווייהו
כדא"י בסוכה (כו).

בעל המאור סוף פס
שו"ת הרשב"א ח"ג נ
קכ א וסוכה כו א,
ארחות חיים הל' ליל
השלמה סוכה שם, ר
פסחים, מהר"ל הל'
פי"א אות י, קרבן חגי
חתם סופר, מחצית ד
סקו"ז, ברכי יוסף לח
נר ישראל (רו"ן) לפס
סי' קד וח"ב סי' פא,
מערי' חמץ ומצה סי' י

בטעם שאין מברכין
מברכין על שינה בסו

סוכה שואל כענין - מוזציה

ברכה ל' אלהי יתאל מאי לאו א.א.א